ЕВРОПЕЙСКА
КОМИСИЯ

Брюксел, 15.12.2025 г.
COM(2025) 860 final

ДОКЛАД НА КОМИСИЯТА ДО ЕВРОПЕЙСКИЯ ПАРЛАМЕНТ И СЪВЕТА

Първи годишен доклад относно оперативната съвместимост в Съюза

{SWD(2025) 975 final}

СЪДЪРЖАНИЕ

КОНТЕКСТ И ПРЕДИСТОРИЯ 2

СТРУКТУРА 2

ТЕКУЩО СЪСТОЯНИЕ НА ИЗПЪЛНЕНИЕТО 3

Управление 3

ФАКТОРИ 4

Допълнителни мерки 7

Оценки на оперативната съвместимост 10

СЪТРУДНИЧЕСТВО МЕЖДУ КОМИСИЯТА И ДРУГИ ЗАИНТЕРЕСОВАНИ СТРАНИ 13

ЗАКЛЮЧЕНИЕ И ПЕРСПЕКТИВИ ЗА БЪДЕЩЕТО 14

КОНТЕКСТ И ПРЕДИСТОРИЯ

АКТЪТ ЗА ОПЕРАТИВНО СЪВМЕСТИМА ЕВРОПА ПОЛАГА ОСНОВИТЕ ЗА БЕЗПРОБЛЕМНО СВЪРЗАНА ЦИФРОВА ЕВРОПА

С напредъка на цифровата трансформация на ЕС Актът за оперативно съвместима Европа[1] в сила от 11 април 2024 г. осигурява рамки от съществено значение за укрепването на трансграничната оперативна съвместимост и иновациите в публичния сектор. Актът е водещ за целта на цифровото десетилетие[2] за 100 % онлайн ключови обществени услуги до 2030 г. Той отговаря на нарастващата нужда от безпроблемни трансгранични услуги: със 150 милиона граждани на ЕС, живеещи в гранични региони, и 2 милиона, които ежедневно пътуват между държави членки, взаимосвързаните публични администрации са от съществено значение. По-развитите цифрови администрации не само ще осигурят безпроблемни услуги, но и ще спестят очаквани суми до 5 милиарда EUR годишно чрез по-висока ефикасност[3].

Настоящият първи годишен доклад, представен от Комисията на Европейския парламент и Съвета съгласно член 20, параграф 4 от Акта за оперативно съвместима Европа, преглежда цялостния напредък в прилагането на Акта и подчертава постиженията, предизвикателствата и бъдещите насоки. Той следва структуриран подход, като започва с по-широкия контекст на Акта, преди да премине към подробен преглед на неговото изпълнение и въздействие. Въпреки че този доклад е съсредоточен върху началния напредък и стартирането на нови инициативи, бъдещите доклади ще се възползват от резултатите на напълно разработен механизъм за мониторинг, който ще разполага с нарастваща база данни за анализ на тенденции, пречки и движещи сили. Така ще се осигури обстоен преглед на състоянието на оперативната съвместимост в ЕС.

СТРУКТУРА

Разпоредбите на Акта за оперативно съвместима Европа са установили стабилна рамка за сътрудничество в публичния сектор, като осигуряват възможност за безпроблемното функциониране на услугите между териториални, секторни и организационни граници.

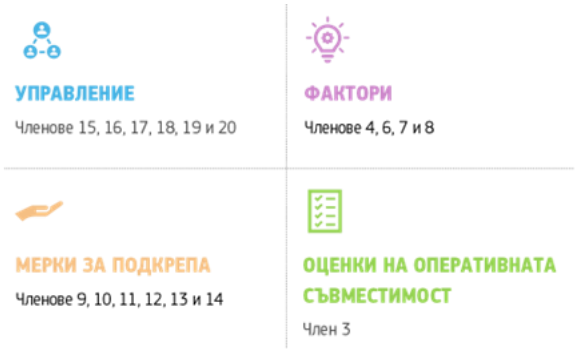
[1] Регламент (ЕС) 2024/903 — BG — EUR-Lex.

[2] Цифровото десетилетие на Европа: Цели за 2030 г. | Европейска комисия.

[3] EUR-Lex — 52022SC0721 — BG — EUR-Lex.

Основните членове на Акта са групирани в четири главни категории: управление, фактори за оперативна съвместимост, помощни мерки за изпълнението и оценки на оперативната съвместимост. Последната категория включва подготвено за цифровите технологии изготвяне на политики.

Фигура 1 — Акт за оперативно съвместима Европа — Подраздели

Настоящият първи доклад е съсредоточен върху изпълнението на Акта от неговото влизане в сила до юли 2025 г. и включва някои елементи от дейностите за мониторинг съгласно член 20. Поради текущото изпълнение на Акта все още не бяха налични всеобхватни данни за извеждане на полезна информация от Механизма за мониторинг на оперативно съвместима Европа. Допълнителна информация относно това се съдържа в работния документ на службите на Комисията, придружаващ настоящия доклад[4].

ТЕКУЩО СЪСТОЯНИЕ НА ИЗПЪЛНЕНИЕТО

Управление

Правно основание

Рамката за управление, определена от Акта, беше изцяло установена през изминалата година, както е описано по-долу.

Дейности по изпълнение

През изминалата година беше постигнат значителен напредък при въвеждането на стабилна структура на управление.

- Както е предвидено в член 15, **Комитетът за оперативно съвместима Европа и неговата постоянна работна група** започнаха официално да функционират през четвъртото тримесечие на 2024 г., осигурявайки институционалната рамка, необходима за координирането на изпълнението на Акта в рамките на ЕС. Освен това, **работната програма на Комитета** беше приета от Комитета през май 2025 г. и ще бъде обновявана редовно с цел насочване на изготвянето на дневния ред за бъдещи заседания на Комитета.

[4] SWD(2025)975.

- Както е предвидено в член 16, **Общността за оперативно съвместима Европа** беше официално стартирана чрез портала „Оперативно съвместима Европа“ през май 2025 г. Тя предоставя съвместно пространство за държавите членки, институциите и заинтересованите страни да обменят опит, да споделят най-добри практики и да създават решения заедно.
- Както е предвидено в членове 17 и 18, 26 от 27 държави членки са назначили своите **национални компетентни органи** до правно обвързващия краен срок — 12 януари 2025 г., както се изисква в член 17, а субектите на Съюза са назначили своите **координатори по оперативна съвместимост** съгласно член 18. Това е дало възможност за постигане на последователен подход към изпълнението и координацията в рамките на ЕС.
- За разработването на **първата програма „Оперативно съвместима Европа“**, предвидена в член 19, беше създадена оперативна група, включваща членове на постоянната работната група, през първото тримесечие на 2025 г. Оперативната група подготви обществена консултация, която беше стартирана на портала „Оперативно съвместима Европа“ през юни 2025 г. с цел да се гарантира, че бъдещите приоритети отразяват приноса и очакванията на широк кръг от заинтересовани страни[5].

Съображения за бъдещето

В бъдеще фокусът ще се премести върху официалното **приемане на програмата „Оперативно съвместима Европа“** от страна на Комитета. Тази програма ще осигури всеобхватна рамка за насочване на усилията за оперативна съвместимост в рамките на ЕС, като същевременно съчетава текущите инициативи с дългосрочни цели и променящите се нужди на държавите членки и институциите на ЕС. **Рамката за мониторинг** ще бъде допълнително подобрена. Накрая, **първото годишно събрание на Общността,** което ще се проведе през октомври 2025 г., ще бъде ключова възможност за допълнително насърчаване на сътрудничеството, обмена на най-добри практики и ангажираността на заинтересованите страни.

ФАКТОРИ

Правно основание

Актът за оперативно съвместима Европа създава всеобхватна рамка за решаване на правни, организационни, семантични и технически изисквания с цел осигуряване на мащабируеми и адаптивни решения за публичния сектор. За да се осигури ефективно **споделяне и повторно използване** на решения, в член 4 институциите на ЕС и органите от обществения сектор се задължават да споделят решения за оперативна съвместимост за трансевропейски цифрови услуги. Комитетът препоръчва **решения за оперативна съвместимост**, които отговарят на условията за етикета „решение за оперативно съвместима Европа“. Актът укрепва **Европейската рамка за оперативна съвместимост (EPOC)** като обща опорна точка и въвежда **портала „Оперативно**

[5] Консултация за програмата на портала: Споделете мнението си | портал „Оперативно съвместима Европа“.

съвместима Европа“ като единно звено за контакт за решения, технически спецификации и най-добри практики.

Дейности по изпълнение

- Резултатите на Механизма за мониторинг на оперативно съвместима Европа от 2025 г. показаха, че **всяка държава членка** официално е **приела текущата версия на Европейската рамка за оперативна съвместимост**[6]. За изпълнението на разпоредбите на член 6 от Акта, през май 2025 г. беше създадена неформална експертна група за **Европейската рамка за оперативна съвместимост от следващо поколение**, която да предоставя технически и стратегически насоки за преразглеждането на рамката.
- Както е предвидено в член 7, **определението на процеса и критериите за етикетиране на решенията за оперативно съвместима Европа** беше одобрено от Комитета през май 2025 г. Това ще гарантира, че решенията, които отговарят на определените стандарти за качество и оперативна съвместимост, могат да бъдат признати и популяризирани на портала и в рамките на по-широката Общност. Беше създадена **специализирана оперативна група**, съставена от членове на постоянната работна група, за да избере първите решения за оперативно съвместима Европа. Освен това от юни до август 2025 г. беше открита **обществена консултация** на портала за събиране на предложения относно решения за оперативна съвместимост, които да бъдат разгледани за етикетиране.
- В съответствие с член 8, **порталът „Оперативно съвместима Европа“** беше стартиран през четвъртото тримесечие на 2024 г. Той служи като основен център за информация, ресурси и инструменти, насочени към улесняване на трансгранични инициативи за оперативна съвместимост. Около 10 000 потребители са регистрирани в портала и всеки месец се посещават почти 100 000 страници. Наред с другите функции, порталът съдържа решения за оперативна съвместимост и доклади за оценка, пространство за решения и документи на Комитета; предоставя пространство за сътрудничество за регулаторните лаборатории; и публикува нови възможности за цифрово финансиране всеки месец. Към юли 2025 г. са регистрирани **670** активни решения на портала[7]. Повечето от тях (58,5 %) са създадени на ниво ЕС. Собствеността е основно на субекти на ЕС (57,7 %), следвани от органи от публичния сектор (34,5 %). Европейската комисия – в частност ГД „Информатика“ – е основният институционален собственик.

Добри практики

ИЗПЪЛНЕНИЕТО НА ЕВРОПЕЙСКАТА РАМКА ЗА ОПЕРАТИВНА СЪВМЕСТИМОСТ НА ЕСТОНИЯ

[6] EUR-Lex — 52017DC0134 — BG — EUR-Lex.

[7] Данни от резултатите на Механизма за мониторинг на оперативно съвместима Европа за 2025 г. Повече информация може да намерите в SWD(2025)975.

През 2023 г. Естония стартира нова национална рамка за оперативна съвместимост[8] с цел да замени предишната, която съществува от десет години. Макар и незадължителна, тя предоставя практически насоки за принципите на оперативна съвместимост за цялата публична администрация. Тези принципи осигуряват безпроблемна комуникация и споделяне на данни между ИКТ системите. Рамката е в съответствие с Европейската рамка за оперативна съвместимост и е „жива рамка“, която се актуализира редовно, за да продължава да бъде адаптивна и лесна за използване, като преразглежданията се извършват най-малко на всеки две години.

В допълнение, Естония е напреднала с няколко инициативи за оперативна съвместимост и цифрова устойчивост, по-специално със създаването на първото в света „посолство на данни“ в Люксембург[9]. Този сигурен архив за правителствени данни осигурява непрекъснатост на операциите и е пример за най-добра практика в трансграничното управление на данни и оперативната съвместимост. Тази инициатива е част от по-широката стратегия на Естония за засилване на цифровата ѝ устойчивост и поддържане на непрекъсната дейност на правителството, основана на стабилна оперативна съвместимост, която подкрепя сигурния и безпроблемен обмен на данни между системите. Чрез съхраняването на правителствени данни от съществено значение на сигурно място извън Естония, посолството на данни представлява най-добра практика за непрекъснатост на дейността и управление на възстановяването след бедствия. Те са основополагащи за оперативната съвместимост на системите.

ЕВРОПЕЙСКИЯТ КАТАЛОГ НА РЕШЕНИЯТА С ОТВОРЕН КОД

Европейският каталог на решенията с отворен код[10] демонстрира как споделените цифрови активи могат да стимулират ефикасността, трансграничното сътрудничество и цифровия суверенитет на Европа. Публичните администрации все по-често приемат отворения код, а член 4 от Акта насърчава споделянето на решения за оперативна съвместимост — включително код, документация и препратки към отворени стандарти — с цел подкрепа на трансевропейските цифрови обществени услуги.

Каталогът, разработен в рамките на пилотните проекти за Решения за безплатен софтуер с отворен код за европейските публични служби (FOSSEPS), събира решения от множество държави членки, като позволява повторно използване, сътрудничество и по-добра оперативна съвместимост. Той служи като пазар за решения с отворен код, насърчавайки сътрудничеството, творчеството и ефикасността, като същевременно укрепва оперативната съвместимост.

[8] Оперативна съвместимост на Държавната информационна система 2011 г.| Министерство на икономиката и комуникациите.

[9] Посолството на данни в Люксембург.

[10] Европейски каталог на решенията с отворен код | портал „Оперативно съвместима Европа“.

Първоначално стартиран като минимален жизнеспособен продукт през 2024 г. с принос от Италия, Германия и code.europa.eu на Комисията [11], каталогът сега включва също Финландия, Франция, Нидерландия и Швеция. Инициативи като Европейския каталог на решенията с отворен код и publiccode.yml помагат за изграждането на по-иновативен, оперативно съвместим и ефективен цифров публичен сектор в ЕС.

Съображения за бъдещето

Пред следващия период оперативната насоченост ще бъде върху **първата партида решения за оперативно съвместима Европа**, които ще бъдат подадени за одобрение от Комитета. Решенията, които получат одобрение от Комитета, ще бъдат отличени с етикета „решение за оперативно съвместима Европа“ и ще бъдат публикувани на портала „Оперативно съвместима Европа“. Освен това въз основа на работата на Неформалната експертна група за Европейската рамка за оперативна съвместимост, **проектът за Европейска рамка за оперативна съвместимост от следващо поколение** ще бъде представен на Комитета през декември 2025 г., за да стартира официалното преразглеждане на рамката. В допълнение, ще бъде създадена нова оперативна група, която ще включва членове на постоянната работна група, с цел изготвяне на **Насоки за споделяне и повторно използване** на решенията за оперативна съвместимост. Порталът „Оперативно съвместима Европа“ ще бъде преведен на всички официални езици на ЕС чрез машинен превод, за да се осигури широка достъпност.

Допълнителни мерки

Правно основание

Актът за оперативно съвместима Европа определя мерки за укрепване на оперативната съвместимост между държавите членки и субектите чрез специализирана подкрепа, иновации, умения и сътрудничество. Член 10 въвежда **иновационни мерки** с цел разработване на нови или подобрени решения за оперативна съвместимост, често в сътрудничество с участници в GovTech сектора като МСП, научноизследователски институции и новосъздадени предприятия. С членове 11 и 12 **се установяват регулаторни лаборатории за оперативна съвместимост**, в които да се тестват и валидират решения в контролирана среда. Допълнителната подкрепа включва допълнителни материали за обучение по Европейската рамка за оперативна съвместимост и решенията за оперативно съвместима Европа, включително отворения код, както и доброволен механизъм за **партньорска оценка** с цел подобряване на сътрудничеството между органите на публичния сектор.

Дейности по изпълнение

[11] code.europa.eu | GitLab.

Въведени са различни мерки за подкрепа на иновациите в областта на оперативната съвместимост.

- Във връзка с членове 11 и 12, **Комитетът за регулаторните лаборатории за оперативна съвместимост** наблюдава функционирането на лабораториите, улеснява обмена на опит и предоставя насоки за най-добри практики. **Актът за изпълнение за регулаторните лаборатории за оперативна съвместимост**[12] беше приет през юли 2025 г., осигурявайки структурирано правно основание за тестване и експериментиране с иновативни цифрови решения в контролирана среда. Тази рамка позволява на държавите членки и заинтересованите страни да изпробват нови подходи, като същевременно осигурява съответствието с принципите и целите на Акта.
- Чрез програмата „Цифрова Европа“ и в съответствие с член 10, Комисията финансира **ключови инициативи** за стимулиране на трансграничното цифрово сътрудничество, иновационни мерки и GovTech (например **инкубатора GovTech** и **Действие за координация и подкрепа на иновативни и свързани публични администрации)**. Действието създава условията за бъдещ многонационален проект за съвместни инвестиции в разработването на ИИ и ключови решения за оперативна съвместимост за публични услуги.
- Уменията за оперативна съвместимост в публичния сектор бяха укрепени чрез **развиването на Академията за оперативно съвместима Европа**, както е предвидено в член 13. Комисията насърчи разработването на програма за сертифициране по въпросите на оперативната съвместимост. Между септември 2024 г. и юни 2025 г. са публикувани 9 нови курса, регистрирани са 12 426 записвания и са издадени **2716 сертификата**. Процентът на издадените сертификати е **34 %**[13]. Виртуалното събитие „Сезонно училище“, организирано от 13 до 15 май, привлече над 500 участници с цел да насърчи европейската оперативна съвместимост и допълнително да укрепи обмена на знания в тази област. Събитието ще бъде провеждано ежегодно.

Добри практики

ОБМЕН НА ДАННИ НА СТУДЕНТИ

EMREX[14] е трансгранична инфраструктура, която позволява сигурен електронен обмен на данни на студенти, като преписи и дипломи, между студенти, висши учебни заведения и упълномощени трети страни. Тя подкрепя признаването на академични постижения в машинночетими и PDF формати, насърчавайки оперативната съвместимост и възможността за повторна употреба в съответствие

[12] Регламент за изпълнение — EU — 2025/1420 — BG — EUR-Lex.

[13] Данни от резултатите на Механизма за мониторинг на оперативно съвместима Европа за 2025 г. Повече информация може да намерите в SWD(2025)975.

[14] EMREX | Подкрепяне на студентската мобилност.

с Акта и Европейската рамка за оперативна съвместимост[15], като така улеснява мобилността на студентите.

Първоначално финансиран чрез програмата „Еразъм+“ (2015-2017 г.), EMREX сега е самоиздържаща се инициатива с отворен код, управлявана от потребителската група EMREX (EUG) — независима, международна мрежа с участие на много заинтересовани страни, която включва държавни органи, академични институции и участници от GovTech сектора. Инициативата вече е активна в множество държави, включително Финландия, Нидерландия, Норвегия, Швеция и Чили, като се наблюдава нарастващо приемане в Германия.

Нейната техническа архитектура включва компоненти с отворен код, достъпни в GitHub под лиценз за отворен код EUPL-1.2[16]. Подобно на приставката за мобилност на студенти, която улеснява прехвърлянето на образователни записи, например, между университет и портал за кандидатстване, точката за достъп на данни на EMREX осигурява надежден и стандартизиран достъп до данни на студенти. Данните се обменят чрез обекта на учебния модел на EMREX — общ формат, който гарантира, че академичните записи са структурирани по начин, който е оперативно съвместим и машинночетим. Платформата с DC4EU[17] е еднократна техническа връзка, която интегрира EMREX с проекта за Цифрови удостоверения за ЕС (DC4EU), като по този начин укрепва ролята му в по-широката европейска цифрова образователна екосистема. Тя поддържа надежден и сигурен обмен на данни, съобразен с принципите на ЕС, като eIDAS и принципа на еднократност. EMREX продължава да се разширява, като в перспектива се предвижда нейното съответствие с Рамката за цифрова идентичност на ЕС и Единната цифрова платформа. Това ще я позиционира като ключов елемент за осигуряване на надежден, ориентиран към потребителя обмен на данни в рамките на висшето образование и извън тях.

ОБРАЗОВАНИЕ ЗА ОПЕРАТИВНА СЪВМЕСТИМОСТ В ПУБЛИЧНАТА АДМИНИСТРАЦИЯ НА ПОЛША

Полша е напреднала в цифровата публична администрация и оперативната съвместимост чрез две ключови инициативи: тя повторно използва курса на Академията за оперативно съвместима Европа „Оперативна съвместимост: въвеждащ курс“ и стартира проучването за Архитектура на правителствените предприятия (GEA). „Оперативна съвместимост: въвеждащ курс“[18], интегриран в

[15] Emrex, решение с отворен код за подкрепяне на студентската мобилност | портал „Оперативно съвместима Европа“.

[16] EMREX | GitHub.

[17] Цифрови удостоверения за Европа | DC4EU.

[18] Оперативна съвместимост: въвеждащ курс | EU Academy.

националната платформа за електронно обучение на Полша[19] под лиценз EUPL[20] и преведен в сътрудничество с Европейската комисия, изгражда капацитета на публичния сектор върху принципите за оперативна съвместимост, съобразени с ЕС. Материалите за обучение са широко оценени за тяхната яснота и леснота на използване, което подтикна Полша да се включи проактивно в Европейската комисия за локализиране на допълнителни курсове, като тези за оценки на оперативната съвместимост и eGovERA©[21].

Изследването за Архитектура на правителствени предприятия[22], стартирано в края на 2023 г., комбинира въвеждащи уебинари, присъствени работни срещи и напреднала подкрепа за оценка на зрелостта с цел да увеличи капацитета на организацията от публичния сектор в областта на оперативната съвместимост и архитектурата на предприятията. То се основава на хранилище за Архитектура на правителствени предприятия с цел да стимулира практическото приложение. Чрез ангажирането на над 400 държавни служители от 26 организации, тези инициативи демонстрират как стратегическото обучение и изграждането на капацитет укрепват управлението, стимулират цифровата трансформация и осигуряват осезаеми ползи както за администрациите, така и за предприятията и гражданите.

Съображения за бъдещето

Процесите и условията за въвеждане на проекти за подкрепа на изпълнението на политиката, както са въведени в член 9, ще бъдат изготвени и подадени към постоянната работна група през 2026 г. Това може да доведе до **създаването на първата лаборатория за оперативна съвместимост**, което би било значителна стъпка към насърчаването на иновациите в публичния сектор. Това също така би подкрепило контролираното тестване на трансгранични решения. Лабораториите ще позволяват на държавите членки и заинтересованите страни да изпробват нови цифрови подходи, като същевременно осигуряват съответствието с принципите на програмата „Оперативно съвместима Европа“. С течение на времето изводите, направени от дейностите в лабораториите, ще помогнат за усъвършенстването на политиките за оперативна съвместимост и разработването на нови решения. Академията ще публикува 12 **нови обучителни курса** преди края на 2025 г., като три от тях ще бъдат налични на всички 24 официални езика на ЕС. Накрая, методологията на доброволния механизъм за **партньорска оценка** ще бъде подадена за одобрение от Комитета. След като бъдат валидирани, помощните функции ще бъдат разработени на портала и популяризирани чрез Общността за оперативно съвместима Европа.

Оценки на оперативната съвместимост

[19] Kurs wprowadzający do interoperacyjności | Portal Interoperacyjności i Architektury.

[20] Въведение в EUPL лиценза | портал „Оперативно съвместима Европа“.

[21] Въведение в eGovERA© | EU Academy.

[22] Studium AIP | Portal Interoperacyjności i Architektury.

Правно основание

В Акта се предвиждат **оценки на оперативната съвместимост** за субекти на ЕС и органи на публичния сектор, за да се гарантира, че трансграничните въпроси за оперативна съвместимост на трансевропейските цифрови публични услуги ще бъдат разгледани преди тяхното внедряване (Член 3). Оценките са предназначени да анализират въздействието на задължителните изисквания върху цифровите публични услуги, да идентифицират заинтересованите страни и да установяват приложимостта и стойността на съществуващите решения за оперативна съвместимост, преди да се вземат решения за задължителни изисквания, които са нови или съществено променени. За улеснение на процеса, Европейската комисия предоставя технически инструменти, включително онлайн инструмент за попълване на доклади за оценка и публикуването им в портала. За държавите членки тези инструменти улесняват ранната идентификация на цифровите аспекти на предложенията и включването на правилните експерти и заинтересовани страни от самото начало. Те също така им позволяват да оценят дали промените или компромисите по време на междуинституционалните преговори имат значителни цифрови отражения. Освен това те предоставят структуриран канал за обратна връзка и обмен, който укрепва способността на Комисията да предвижда предизвикателства при изпълнението и да усъвършенства своите практики за изготвяне на политики.

Дейности по изпълнение

- За държавите членки, приемането на **насоки за оценка на оперативната съвместимост**[23] помага да се осигури структуриран и последователен подход при оценката на оперативната съвместимост в различни области. Тези насоки предоставят ясна рамка за оценка на въздействието на задължителните изисквания върху трансграничната оперативна съвместимост, върху заинтересованите страни и върху подкрепящите решения за оперативно съвместима Европа. През второто тримесечие на 2025 г. насоките бяха преведени на всички езици на ЕС и подкрепиха двата доклада за оценка на оперативната съвместимост, подадени от държавите членки (Кипър и Германия) след влизането в сила на задължителните оценки на оперативната съвместимост на 12 януари 2025 г.
- В Комисията, член 3 от Акта за оперативно съвместима Европа е приложен чрез **рамката за подготвено за цифровите технологии изготвяне на политики (DRPM)**[24], която влезе в сила през януари 2025 г. Използвайки този структуриран подход, Комисията вече е завършила **32 оценки на оперативната съвместимост**[25] с ефикасност и ясен фокус върху качеството[26]. Подходът е структуриран около три основни елемента.

[23] Насоки за оценка | портал „Оперативно съвместима Европа“.

[24] Подготвено за цифровите технологии изготвяне на политики | портал „Оперативно съвместима Европа“.

[25] Хранилище на доклада за оценка | портал „Оперативно съвместима Европа“.

[26] Данни от резултатите на Механизма за мониторинг на оперативно съвместима Европа за 2025 г. Повече информация може да намерите в SWD(2025)975.

- **Цифровата проверка** се извършва по време на фазата на планиране на политиката и се състои от четири кратки въпроса, които помагат на екипите по политиките да определят дали дадена инициатива има цифрови отражения.
- **Насоките за подготвено за цифровите технологии изготвяне на политики** подкрепят систематичната интеграция на цифровите съображения през целия процес на изготвяне на политики.
- **Законодателната обосновка за финансовото и цифровото отражение (LFDS)** или, когато е приложимо, **Обосновката за цифровото отражение (DS).** И двете обосновки служат като оценка на оперативната съвместимост от страна на Комисията, когато е необходимо. Законодателната обосновка за финансовото и цифровото отражение добавя специализиран цифров раздел към предишната Законодателна финансова обосновка. Обосновката за цифровото отражение е опростена версия за актове за изпълнение и делегирани актове.

Добри практики

ОЦЕНКИ НА ОПЕРАТИВНАТА СЪВМЕСТИМОСТ ЧРЕЗ РАМКАТА ЗА ПОДГОТВЕНО ЗА ЦИФРОВИТЕ ТЕХНОЛОГИИ ИЗГОТВЯНЕ НА ПОЛИТИКИ

В оценката се подчертава, че системите на ниво ЕС, като eIDAS[27] за електронна идентификация и Рамката на ЕС за киберсигурност[28], са ключови фактори за осигуряване на сигурно и оперативно съвместимо предоставяне на услуги, като не са установени други трансгранични пречки.

С използването на Рамката за подготвено за цифровите технологии изготвяне на политики Комисията е завършила 32 оценки на оперативната съвместимост за политически предложения през 2025 г., с примери като Регламента за BridgeforEU[29] и Регламента за цифровата система за превоз на отпадъци[30], които са налични на портала „Оперативно съвместима Европа“.

ТРАНСГРАНИЧНИ ЦИФРОВИ ОБЩЕСТВЕНИ УСЛУГИ: ДЕКЛАРАЦИЯ ЗА ШВЕДСКО-ФИНЛАНДСКО СЪТРУДНИЧЕСТВО

Декларацията за шведско-финландско сътрудничество[31], подписана на 16 септември 2024 г., е ключов етап в трансграничното цифрово сътрудничество. Тя се фокусира върху оперативно съвместими цифрови обществени услуги,

---

[27] Електронна идентификация, удостоверяване на автентичността и удостоверителни услуги – научете повече в Регламента за електронната идентификация и удостоверителните услуги (eIDAS) | Европейска комисия.

[28] Рамка на ЕС за киберсигурност.

[29] Доклад за оценка на BridgeforEU | портал „Оперативно съвместима Европа“.

[30] Доклад за оценка на Регламент за цифрова система за превоз на отпадъци | портал „Оперативно съвместима Европа“.

[31] Декларация за шведско-финландско сътрудничество.

включително обмена на данни за населението и хармонизацията на фирмените регулации, с цел подобряване на достъпа, ефикасността и надеждността за гражданите и предприятията отвъд границите.

Оперативната съвместимост стои в основата на тази декларация, като позволява безпроблемно предоставяне на услуги и подобрява киберсигурността и координацията, докато стимулира икономическата интеграция и иновациите. Инициативата демонстрира, че споделените цели, съвместните инвестиции и хармонизираните стандарти са необходими за успешното трансгранично цифрово сътрудничество, като предлага модел на най-добри практики с трансевропейско значение за други държави — членки на ЕС.

Съображения за бъдещето

Оценките на оперативната съвместимост се оказаха ценни за вграждането на трансграничната оперативна съвместимост в новото законодателство и цифровите публични услуги още от самото начало. Продължаващата ефективност ще зависи от опростяването на процесите и насоките, интегрирането на нововъзникващи приоритети като изкуствен интелект, управление на данни и киберсигурност, както и от осигуряването на последователно прилагане в държавите членки и институциите на ЕС.

На ниво Комисия се очаква да бъдат предоставени вътрешни насоки за оценките на оперативната съвместимост при обществените поръчки. Разработва се инструмент на базата на изкуствен интелект, AI4DRPM, който ще автоматизира частично обосновките за цифровото отражение и законодателните обосновки за финансовото и цифровото отражение, като така намалява работното натоварване и същевременно запазва тяхната роля при оценката на цифровите последици. Тези мерки имат за цел да направят оценките на оперативната съвместимост основен елемент на по-доброто регулиране и изпълнение на политиките.

СЪТРУДНИЧЕСТВО МЕЖДУ КОМИСИЯТА И ДРУГИ ЗАИНТЕРЕСОВАНИ СТРАНИ

През последната година Комисията е укрепила сътрудничеството със заинтересованите страни, за да напредне в изпълнението на Акта за оперативно съвместима Европа. Държавите членки участват чрез Комитета за оперативно съвместима Европа и неговите подгрупи, като формират приоритетите и дневния ред, докато координаторите по оперативна съвместимост, експертите и общностите от практикуващи специалисти осигуряват, че практическият опит информира политиките и инструментите. Сътрудничеството се простира и до държави кандидати, международни партньори и органи за стандартизация, отразявайки взаимосвързания характер на цифровите публични услуги. Сътрудничеството в рамките на Акта за оперативно съвместима Европа и неговия Комитет предлага ценна възможност за присъединяващите се страни да се синхронизират още в ранен етап с цифровите стандарти за управление на ЕС, като така се ускорява постепенната интеграция в Единния цифров пазар на ЕС. Партньорствата с индустрията, академичните среди, гражданското общество и международните организации са насърчили решения с отворен код, пазари за GovTech

и регулаторни лаборатории, като така се подпомагат синхронизацията на усилията, предотвратяването на дублиране и създаването на полезно взаимодействие на трансгранично и междусекторно ниво.

ЗАКЛЮЧЕНИЕ И ПЕРСПЕКТИВИ ЗА БЪДЕЩЕТО

Първата година от изпълнението на Акта за оперативно съвместима Европа постави основите за по-силен и по-свързан цифров публичен сектор в целия ЕС. Тези постижения показват, че оперативната съвместимост вече не е само технически въпрос, а стратегически инструмент за цифровия суверенитет и конкурентоспособността на Европа. Етапи като създаването на структури на управление, стартирането на оценки на оперативната съвместимост и приемането на критерии за етикетирани решения демонстрират способността на ЕС да действа колективно. През следващите години може да се очаква:

- приемането на първата програма „Оперативно съвместима Европа“ от Комитета, която очертава приоритетите за 2026 г. и следващите години;
- първата партида решения за оперативно съвместима Европа, одобрени от Комитета, и насоките за повторно използване и споделяне на решения;
- допълнителни мерки за подкрепа на държавите членки и субектите на ЕС, включително обучителни курсове, регулаторни лаборатории, проекти за подкрепа и механизми за партньорска оценка;
- допълнителни актуализирани насоки и инструменти за оценки на оперативната съвместимост с цел насърчаване на опростяването.

Следващите стъпки ще изискват политическа ангажираност и инвестиции: разширяване на прилагането на етикетирани решения, вграждане на оперативната съвместимост в основни инициативи на политиката на ЕС като Акта за данните[32], Регламента за единната цифрова платформа[33] и Акта за изкуствения интелект[34], както и укрепване на глобалното лидерство на Европа чрез синхронизиране със световните стандарти. Комисията, заедно с държавите членки и партньорите, ще продължи да насърчава този дневен ред, като гарантира, че оперативната съвместимост ще стане основа на по-цифровизирания, приобщаващ и устойчив Европейски съюз.

[32] Регламент — ЕС —2023/2854 — BG — EUR-Lex.

[33] Регламент — 2018/1724 — BG — EUR-Lex.

[34] Регламент — ЕС —2024/1689 — BG — EUR-Lex.